

Recenzja

rozprawy habilitacyjnej i aktywności naukowej doktor Beaty Rogowskiej-Rajda przygotowana w związku ze złożeniem wniosku o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne

I. Podstawa prawna sporządzenia Recenzji

Funkcja recenzentki w postępowaniu w sprawie nadania Pani dr Beacie Rogowskiej-Rajda stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne została mi powierzona na podstawie postanowienia Komisji Uniwersytetu Łódzkiego do spraw stopni naukowych w dyscyplinie nauki prawne z dnia 24 stycznia 2025 roku (nr 2/ST/2025).

Sporządzona recenzja powinna zawierać ocenę czy osiągnięcia naukowe Pani dr Beaty Rogowskiej-Rajda ubiegającej się o stopień doktora habilitowanego, odpowiadają wymaganiom określonym w art. 219 Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Zgodnie z treścią art. 219 ust. 1 ww. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która: 1) posiada stopień doktora; 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej: a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, lub b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, lub c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne; 3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

II. Informacje o Kandydatce

Dr Beata Rogowska-Rajda uzyskała tytuł zawodowy magistra ekonomii w 2001 roku na Wydziale Ekonomii Akademii Ekonomicznej w Krakowie na podstawie pracy magisterskiej nt. *Specyfika gospodarki finansowej zakładów ubezpieczeniowych*, promotor: prof. dr hab. Stanisława Surdykowska.

Jak wykazuje Kandydatka jest absolwentką studiów podyplomowych w zakresie Podatków w Wyższej Szkole Bankowej w Poznaniu, gdzie w 2002 roku uzyskała dyplom na podstawie pracy: *Ulgi w spłacie zobowiązań podatkowych w świetle ustawy Ordynacji podatkowej*”, promotor: mgr Michał Sapa. Ponadto w 2008 roku ukończyła Prawno-administracyjne studia podyplomowe dla funkcjonariuszy celnych i urzędników skarbowych organizowanych na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego przygotowując pracę dyplomową pt. *Instytucja indywidualnych interpretacji przepisów prawa podatkowego w świetle Ordynacji podatkowej*, promotor: prof. dr hab. Czesław Martysz. W roku 2009 ukończyła studia doktoranckie w Akademii Ekonomicznej w Katowicach.

Stopień doktora nauk ekonomicznych w zakresie ekonomii uzyskała w 2012 roku na Wydziale Finansów i Ubezpieczeń Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach na podstawie rozprawy doktorskiej zatytułowanej: *Podatek od wartości dodanej a swoboda przepływu towarów i świadczenia usług w ramach jednolitego rynku wewnętrznego Unii Europejskiej*, promotor: prof. dr hab. Teresa Famulska.

Kandydatka była zatrudniona w jednostkach naukowych w charakterze wykładowcy akademickiego w latach 2017-2020 oraz 2023-2024 w Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach, w tym na studiach podyplomowych oraz w latach 2021-2023 na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie na studiach podyplomowych. Od 2018 roku jest zatrudniona na stanowisku adiunkta na Wydziale Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warszawskiego, a od 2019 roku także w Szkole Głównej Handlowej.

W latach: 2001, 2003, 2004-2006 Kandydatka była również zatrudniona w Urzędzie Skarbowym w Żywcu, i Pierwszym Urzędzie Skarbowym w Bielsku-Białej na stanowisku specjalisty; w latach 2006-2007 w Pierwszym Urzędzie Skarbowym w Bielsku-Białej na stanowisku Zastępcy Naczelnika Urzędu; w latach 2007-2010 w Izbie Skarbowej w Katowicach w Biurze Krajowej Informacji Podatkowej oraz jako Naczelnik Wydziału Podatków Pośrednich.

W latach 2010-2017 została zatrudniona w Ministerstwie Finansów, Departament Podatku od Towarów i Usług na stanowisku Zastępcy Dyrektora Departamentu; w latach 2017-2019 w Ministerstwie Finansów w Departamencie Finansów Samorządu Terytorialnego na stanowisku głównego specjalisty; w latach 2019-2024 w Krajowej Informacji Skarbowej jako Zastępca Dyrektora; od 2024 roku zatrudniona w Ministerstwie Finansów, Departament Polityki Podatkowej, Departament Systemu Podatkowego, Dyrektor Departamentu.

Kandydatka w 2007 roku została mianowana na urzędnika służby cywilnej; w latach 2011-2014 była członkiem Komisji Egzaminacyjnych do przeprowadzania egzaminu sprawdzającego kwalifikacje osób ubiegających się o certyfikat księgowy; w latach 2010-2018 była członkiem Państwowej Komisji Egzaminacyjnej do Spraw Doradztwa Podatkowego; od 2014 roku jest egzaminatorem w Komisji Egzaminacyjnej dla kandydatów na biegłych rewidentów; od 2017 roku jest doradcą podatkowym; w latach 2018-2023 pełniła funkcję biegłego sądowego przy Sądzie Okręgowym w Warszawie z zakresu finansów publicznych i podatków, w szczególności podatku VAT; jest pełnomocnikiem Ministra Finansów, Krajowej Informacji Skarbowej i Dyrektora Izby Administracji Skarbowej we Wrocławiu przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz członkiem Rady Nadzorczej V kadencji w Aplikacjach Krytycznych Sp. z o.o. powołanym na mocy uchwały Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników.

III. Osiągnięcia naukowe, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej Dyscypliny

1. Monografia naukowa stanowiąca osiągnięcie naukowe przedstawione do oceny wkładu w rozwój dyscypliny nauki prawne

Przedłożona Monografia, uznana przez Habilitantkę za najważniejsze osiągnięcie naukowe, została zatytułowana „*Wiążące informacje podatkowe. Przedmiot, podmiot, procedura wydawania, zaskarżalność*”, opublikowana w wydawnictwie naukowym Wolters Kluwer Warszawa 2024, ss. 328; ISBN: 978-83-8358-371-6, recenzent: dr hab. Wojciech Morawski, prof. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Tytuł przedstawionej monografii, w sposób jednoznaczny, a nie dorozumiany określa obszar badawczy Habilitantki. Należy przyjąć, że informacje podatkowe o charakterze zaskarżalnym stanowią kanwę rozważań Autorki, co w pełni potwierdza także uzupełnienie tytułu o wskazanie przedmiotu, podmiotu, procedury wydawania i zaskarżalności wiążących informacji podatkowych.

W mojej ocenie, wybrana problematyka, jest niezwykle interesująca, przy tym trudna, ale jakże potrzebna z uwagi na zawilgości regulacji przepisów podatkowych, ich dużej liczby oraz bardzo częstych zmian ustawodawczych będących powodem licznych wątpliwości interpretacyjnych podmiotów podlegających tym regulacjom. Brak stabilności w tym obszarze, nie pomaga z pewnością przedsiębiorcom na co dzień korzystającym z unormowań prawnopodatkowych, zaburzając i wpływając negatywnie na poczucie bezpieczeństwa w zakresie prowadzonej przez nich działalności gospodarczej. Stąd wykazanie możliwości korzystania z ustawowo zagwarantowanych uprawnień interpretacyjnych ze strony organów podatkowych, w szczególności tych wiążących, ma na celu z jednej strony; wyjaśnienie właściwego znaczenia przepisów podatkowych; z drugiej zaś, zagwarantowanie poczucia bezpieczeństwa w codziennym stosowaniu regulacji prawnopodatkowych, a co za tym idzie także zbudowanie właściwej relacji pomiędzy podatnikiem, a organem podatkowym.

Przy tym jak wskazuje Autorka, wymieniając wiele instytucji, z których mogą korzystać podatnicy m.in.: interpretacji indywidualnych przepisów prawa podatkowego, interpretacji ogólnych, objaśnień podatkowych, wiążących informacji, uprzednich porozumień cenowych, opinii zabezpieczających, umów o współdziałanie oraz zawieranych w ich ramach porozumień podatkowych, porozumień inwestycyjnych, tytułowe wiążące informacje podatkowe w jej ocenie pozostają najbardziej interesującymi. Stąd na tym tle za podstawowe założenie badawcze uznała wielopłaszczyznowe ujęcie wiążących informacji, łączące ich aspekty teoretyczne, regulacyjne i praktyczne.

Jako wieloletni praktyk właśnie wiążące interpretacje podatkowe uznała za najciekawszą instytucję tak pod względem proceduralnym, jak i merytorycznym, łączącą w sobie wiele rozwiązań prawnych – swoistą interpretacją indywidualną - wydawaną po uprzednim przeprowadzeniu postępowania podatkowego, której istotą jednak jest klasyfikacja celna lub statystyczna. Jak wskazuje bowiem, wymaga zupełnie innego spojrzenia interpretatora, który działa równocześnie w charakterze organu celnego lub statystycznego zmuszonego w trakcie prowadzonego postępowania do zmiany perspektywy z podatkowej na celno-statystyczną i z celno-statystycznej na podatkową, przy konieczności odniesienia się niejednokrotnie do innych niż podatkowe regulacji prawnych.

Autorka zwraca ponadto uwagę na fakt, że ustawodawca przyznał podmiotom innym niż adresaci wiążącej informacji stawkowej (dalej WIS) ochronę prawną o bardzo szerokim zakresie oznaczającą nawet zwolnienie z zapłaty podatku na podstawie WIS zamieszczonych w Systemie Informacji Celno-Skarbowej EUREKA. Ta wyjątkowa ochrona zawężona do towarów lub usług o tożsamym charakterze z towarami lub usługami objętymi WIS

zamieszczona w ww. systemie, nie przysługuje w przypadku wiążącej informacji akcyzowej (WIA).

Na tym tle Autorka za kluczowe uznaje udzielenie odpowiedzi na cztery wyraźnie sformułowane pytania badawcze: 1. czy konstrukcja prawna systemu wiążących informacji jest dostosowana do zakładanych przez ustawodawcę celów ?; 2. czy nowa instytucja zabezpiecza ochronę dla podatników w pełniejszym zakresie niż dotychczasowe instrumenty interpretacyjne ?; 3. czy istniejące różnice pomiędzy wiążącymi informacjami o charakterze podatkowym są uzasadnione ?; 4. czy istnieje potrzeba dalszych zmian i udoskonaleń w badanym obszarze ?.

W kontekście sformułowanych pytań, jak wykazuje Autorka, kanwę rozważań stanowią głównie przepisy ustawy o podatku akcyzowym i ustawy o podatku od towarów i usług oraz przepisy wynikające z Ordynacji podatkowej, te dotyczące, co oczywiste z uwagi na przyjęty temat, wiążących informacji. Za wartość Monografii uznaję także poddanie analizie wszystkich zmian wprowadzonych od początku działania tej instytucji wraz z przepisami unijnymi związanymi „w jakikolwiek sposób z instytucją wiążących informacji”, a w szczególności dotyczącymi klasyfikacji celnych i statystycznych.

Ponadto, co konieczne jest w przypadku dysertacji habilitacyjnych, Autorka oparła swoją analizę o wybrane pozycje literatury przedmiotu oraz orzecznictwo sądów administracyjnych; orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) oraz opinie rzeczników generalnych. Przeanalizowanie dużej liczby orzeczeń wydanych przez judykaturę krajową i unijną oraz wydanych aktów w sprawie wiążących informacji pod kątem ilości wpływu, rodzaju wydanych aktów, ich publikacji, zaskarżalności (odwołania, zażalenia, skargi do wojewódzkich sądów administracyjnych i skargi kasacyjne do Naczelnego Sądu Administracyjnego), zastosowanych trybów tzw. autokontroli oraz wygaśnień z mocy prawa, pozwoliły ocenić skalę korzystania przez podatników z tej instytucji oraz jej rzeczywisty obraz. Analizą objęto dane pozyskane z Krajowej Informacji Skarbowej oraz Izby Administracji Skarbowej w Warszawie i we Wrocławiu. Z uwagi na pionierskie wyzwanie pełnej elektronizacji obsługi wiążących informacji zbadano również szczegółowo ramy prawne, w jakich zostały osadzone dwa kluczowe dla tych instytucji systemy teleinformatyczne Szefa KAS. Przy tym, co oczywiste ze względu na przyjętą problematykę, czasookres prowadzonych rozważań został zdeterminowany okresem działania instytucji wiążących informacji, obejmując lata 2015–2023 z uwagi na wprowadzenie WIA 1 stycznia 2015 roku, zaś WIS – 1 listopada 2019 roku.

Celem przeprowadzenia rozważań, jak deklaruje Autorka i co znajduje potwierdzenie w Dysertacji, wykorzystuje zróżnicowaną metodologię badawczą tj.: metodę studiów literaturowych; studium przypadku; metodę historyczną; prawnoporównawczą i empiryczną. Zastosowana metodologia znajduje pełne potwierdzenie w ramach uporządkowanych, według koncepcji Autorki, 17 rozdziałach Dysertacji.

Rozpoczynając swoje rozważania w Rozdziale I, słusznie od spostrzeżeń ogólnych wiążących się z umiejscowieniem WIA i WIS w systemie wiążących informacji, dokonuje ich zestawienia z wiążącymi informacjami o charakterze celnym, koncentrując uwagę także na charakterystyce organów podatkowych ustawowo zobowiązanych do obsługi tych wiążących informacji.

W związku z poczynionymi w tym Rozdziale spostrzeżeniami w Rozdziale II Autorka mierzy się skutecznie z określeniem ustalenia istoty/znaczenia wiążących informacji wraz z uwzględnieniem klasyfikacji statystycznych i celnych. W tym obszarze swoich rozważań, dokonuje przeglądu tych unormowań przepisów podatkowych, w których klasyfikacje są wykorzystywane. Za bardzo ciekawe, choć tylko sygnałne, uznaje odniesienie się do regulacji wynikających nie tylko z unormowań dotyczących podatku od towarów i usług i podatku akcyzowego, ale także podatków dochodowych oraz opłaty od napojów spożywczych (tzw. podatku cukrowego), która to wprawdzie nie stanowi przepisów prawa podatkowego, ale wobec której znajdują zastosowanie przepisy Ordynacji podatkowej.

Po tych rozważaniach, które uznaje za wprowadzające, kolejne Rozdziały Dysertacji, przybliżają szczegółowo omówione kwestie: przedmiotu i podmiotu wiążących informacji (odpowiednio Rozdział III i IV); pobierania opłat (Rozdział V) wraz z procedurą wydawania wiążących informacji (Rozdział VI). Właśnie Rozdział VI uznaje za interesujący z punktu widzenia relacji pomiędzy podatnikiem a organem podatkowym od momentu złożenia wniosku o wydanie WIA albo WIS po jego rozstrzygnięcie, z uwzględnieniem kwestii związanych z ewentualnym umorzeniem postępowania, terminem na wydanie oraz ewentualnym przedłużeniem ważności wiążącej informacji. Uznaje za posiadający szczególnie walor poznawczy ten fragment rozważań Autorki, który pozwala zidentyfikować poszczególne etapy procedowania wniosku o wydanie wiążącej informacji podatkowej z uwzględnieniem odmiennych regulacji prawnych do 2023 roku oraz od 1 stycznia 2024 roku.

Po tej szczegółowo przeprowadzonej analizie zwracają uwagę także kolejne, dość krótkie, ale wypełnione konieczną treścią, Rozdziały Dysertacji poświęcone publikacji wiążących informacji (Rozdział VII); zaskarżalności wiążących informacji (Rozdział VIII); okresu ważności wiążących informacji (Rozdział IX); mocy wiążącej i ochronie wiążących

informacji (Rozdział X). Jasno i przejrzysto sformułowane tytuły poszczególnych Rozdziałów wraz z ich zawartością merytoryczną stanowią o przejrzystości poszczególnych kwestii podlegających szczegółowemu omówieniu przez Autorkę.

Jak słusznie wykazuje Autorka niezbędne na tle przeprowadzonych rozważań, stało się także omówienie trybów dokonywania zmian i uchyleń wiążących informacji, opisane w Rozdziale XI wraz z określeniem rozstrzygnięć wydawanych w sprawach wiążących informacji - w Rozdziale XII. Przy tym, zwraca uwagę rzetelność i precyzja jej wywodów prowadzących do wskazania konkluzji uznającej, że okoliczność zmiany albo uchYLENIA WIA i WIS, uwzględnionej w decyzji określającej wysokość zobowiązania podatkowego w podatku akcyzowym albo podatku od towarów i usług może, a nawet powinna stanowić przesłankę wznowieniową. Co prawda, jak przyznaje Autorka decyzja WIA lub WIS nie może być uznana za element konstrukcyjny ww. podatków to jednak dokonane w nich rozstrzygnięcia polegające na klasyfikacji wyrobu, zdaniem Autorki, tak, choć jak wskazuje pogląd ten zostanie zweryfikowany przez sądy administracyjne (ze strony 216 Dysertacji).

Kolejne Rozdziały Dysertacji uznając za istotne dla przeprowadzenia całościowych rozważań konkludentnych, uznają za poznawcze i wynikowe dotyczą bowiem kolejno wskazania podobieństw i różnic między WIA a WIS (Rozdział XIII); zestawienia wiążących informacji z innymi instytucjami prawa podatkowego (Rozdział XIV); Rozdział XV zawiera analizę danych statystycznych dotyczących wniosków o wydanie WIS i WIA oraz wydawanych rozstrzygnięć, w tym przez sądy administracyjne; podczas gdy w Rozdziale XVI Autorka porusza tak istotne kwestie zarówno z punktu widzenia podatnika (wnioskodawcy), jak i organu podatkowego w aspekcie elektronizacji wiążących informacji.

Rozważania zamyka Rozdział XVII, w którym Autorka wskazuje na nowe kierunki zmian w zakresie wiążących informacji. Postulowane przez nią zmiany polegają na: rozszerzeniu instytucji wiążącej informacji o możliwość dokonania klasyfikacji dla celów innych podatków niż podatek akcyzowy i podatek VAT oraz innych opłat, w tym niepodatkowych, które wykorzystują również klasyfikacje celne lub statystyczne; dalszym systemowym ujednoliceniu przepisów w zakresie wiążących informacji; wyznaczeniu normatywnych granic między wiążącymi informacjami a instytucjami: interpretacji ogólnych, objaśnień podatkowych, opinii zabezpieczających (w zakresie WIA) oraz porozumień podatkowych” (ze strony 303 Dysertacji). I choć każda z proponowanych zmian (a może raczej udoskonaleń?) została szczegółowo opisana wraz z propozycją nowych unormowań prawnych, pewne wątpliwości wzbudza użyte dwukrotnie (s. 303 i 304, co wyklucza pomyłkę) takie samo sformułowanie dotyczące „rozszerzenia instytucji wiążącej informacji o możliwość

dokonania klasyfikacji dla celów innych podatków niż podatek akcyzowy i podatek VAT oraz innych opłat, w tym niepodatkowych, które wykorzystują również klasyfikacje celne lub statystyczne”. Wydaje się bowiem, że intencją Autorki było raczej wskazanie rozszerzenia instytucji wiążącej informacji o możliwość dokonania klasyfikacji dla celów innych podatków niż podatek akcyzowy i podatek VAT, a także opłat, w tym niepodatkowych należności, które wykorzystują również klasyfikacje celne lub statystyczne, a nie „innych opłat, w tym niepodatkowych” zestawionych z podatkiem akcyzowym i podatkiem VAT.

Monografię zamyka krótkie Podsumowanie, w ramach którego Autorka słusznie wywodzi, że przeprowadzone badania pozwoliły na udzielenie odpowiedzi na wszystkie cztery postawione pytania badawcze. Dowodzi zatem, że konstrukcja prawna systemu wiążących informacji jest dostosowana do zakładanych przez ustawodawcę celów, gdyż podatnicy w postaci wiążących informacji zyskali dobre narzędzie do zabezpieczenia swojej sytuacji prawnopodatkowej. W jej opinii, ta nowa instytucja zabezpiecza ochronę dla podatników w pełniejszym zakresie niż dotychczasowe instrumenty interpretacyjne. Dokonane w lipcu 2023 roku ujednolicenie procedur spowodowało, że między WIS a WIA nie pozostało już wiele różnic. W wielu zakresach instytucje te są identyczne, co sprzyja ich dostępności dla podatników. Istnieje jednak potrzeba dalszych zmian i udoskonaleń w badanym obszarze w trzech obszarach. Po pierwsze, niezależnie od istotnego ujednolicenia przepisów w zakresie WIA i WIS nadal istnieje przestrzeń do dalszego systemowego scalania tych wiążących informacji, gdyż wiele różnic pomiędzy nimi nie jest uzasadnionych. Po drugie, istnieje również konieczność wyznaczenia normatywnych granic między wiążącymi informacjami a instytucjami: interpretacji ogólnych, objaśnień podatkowych, opinii zabezpieczających (zakres WIA) oraz porozumień podatkowych. Po trzecie, niezbędne jest rozszerzenie instytucji wiążącej informacji o możliwość dokonania klasyfikacji dla celów innych podatków niż podatek akcyzowy i podatek VAT oraz innych opłat, w tym niepodatkowych, które wykorzystują również klasyfikacje celne lub statystyczne. Rozszerzenie tego zakresu wymaga jednak równocześnie ustalenia relacji nowego kształtu wiążących informacji z innymi instrumentami wspierającymi podatników, przede wszystkim opiniami zabezpieczającymi, uprzednimi porozumieniami cenowymi, porozumieniami podatkowymi oraz inwestycyjnymi (ze strony 310 Dysertacji).

2. Charakterystyka aktywności naukowej Kandydatki

Dążąc do charakterystyki aktywności naukowej Pani dr Beaty Rogowskiej-Rajda należy wskazać, że swoje rozważania koncentrowała na regulacjach podatku od towarów i usług jako polskiej wersji unijnego podatku od wartości dodanej, badanego w różnych ujęciach i aspektach. Jej badania i prace poczynione po obronie doktoratu można podzielić na cztery grupy tematyczne:

- 1) badania podjęte w ostatnim okresie – zasady ogólne prawa Unii Europejskiej z punktu widzenia podatku od wartości dodanej;
- 2) urzędowe instrumenty wsparcia podatników, przede wszystkim indywidualne interpretacje przepisów prawa podatkowego oraz wiążące informacje – badane z perspektywy podatku od towarów i usług;
- 3) unijna wykładnia przepisów w zakresie podatku od wartości dodanej w kontekście podatku od towarów i usług;
- 4) prace o charakterze interdyscyplinarnym w zakresie podatku od towarów i usług – zawierające obok badań natury prawnej również aspekt ekonomiczny tego podatku.

Badania i prace poświęcone zasadom ogólnym i systemowym prawa Unii Europejskiej w kontekście podatku od wartości dodanej potwierdza jej dorobek naukowy (samodzielny czy we współautorstwie), w ramach publikacji w czasopismach: „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, „Kwartalnik Prawa Podatkowego”, „Przegląd Podatkowy”. W czasopismach tych ukazały się publikacje jej autorstwa m.in. nt.: *Zastosowanie zasady uzasadnionych oczekiwań w podatku od towarów i usług* we współautorstwie; *Stosowanie klauzuli nadużycia prawa w VAT*; *Czy zasada in dubio pro tributario znajduje zastosowanie w podatku od towarów i usług? Prawo do odliczenia w VAT – przypadek fałszywych dostawców*; *Odliczanie VAT od usług noclegowych i gastronomicznych w świetle wyroku Trybunału Sprawiedliwości C-225/18, Grupa Lotos*; *Realizacja prawa do dokonania odliczenia podatku naliczonego w odniesieniu do czynności rozliczanych na zasadzie odwrotnego obciążenia oraz transakcyjnego wewnątrzwspólnotowego nabycia towarów*; *Zasady odliczania podatku VAT przy nabyciu dóbr inwestycyjnych w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej a finanse przedsiębiorstw*; także samodzielnie przygotowany Rozdział *Zasada pewności prawa w podatku od towarów i usług* w monografii pt. *Zasada pewności prawa w prawie podatkowym*.

W ramach drugiego z wykazanych przez Kandydatkę obszaru zainteresowań badawczych warto zwrócić uwagę, w szczególności na powstałe we współautorstwie Rozdział zatytułowany *Podatek od towarów i usług w indywidualnych interpretacjach podatkowych* –

wybrane problemy w monografii nt. *Interpretacje podatkowe a finanse przedsiębiorstw*; Important of the National Tax Information for the System of Interpreting and Applying Tax Law in Poland w monografii pt. *Problems of Application of Tax law in Central and Eastern European Countries*; współautorstwo dwóch rozdziałów: *Krajowa Informacja Podatkowa w systemie interpretacji podatkowych* oraz *Propozycje modelowych zmian w zakresie systemu interpretacji podatkowych* w monografii zatytułowanej *Oddziaływanie instytucji interpretacji podatkowych na finanse przedsiębiorstw*. Za uwieńczenie prac badawczych w tym obszarze Kandydatka uznaje monografię jej autorstwa *Wiążące informacje podatkowe. Przedmiot, podmiot, procedura wydawania, zaskarżalność*.

Trzeci obszar badawczy w zakresie unijnej wykładni przepisów w zakresie podatku od wartości dodanej w kontekście podatku od towarów i usług (jako polskiej wersji podatku od wartości dodanej) stanowi najbardziej obszerną część dorobku naukowego Kandydatki, który znajduje potwierdzenie w publikacjach samodzielnych lub we współautorstwie w „Europejskim Przeglądzie Sądowym”; „Przeglądzie Podatkowym”; „Finansach komunalnych”; „Samorządzie Terytorialnym”. Przedmiotem tych publikacji były, w szczególności: *Nieodpłatne świadczenie usług w podatku VAT w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości*, *Generalne zasady wstępnego odliczania podatku naliczonego VAT przez jednostki samorządu terytorialnego w świetle przepisów unijnych i implementujących je polskich regulacji*, *Zasady korygowania odliczenia wstępnego w VAT przez jednostki samorządu terytorialnego w świetle przepisów unijnych i implementujących je polskich regulacji*, *Czyżby sprawa „prewspółczynnika” w VAT wreszcie została zakończona?*, *Deduction and adjustment of input VAT as regards economic and non-economic use of goods and services*, *Zasady odliczania podatku VAT przy nabyciu dóbr inwestycyjnych w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej a finanse przedsiębiorstw*, *VAT a działalność publicznych uczelni wyższych*, *Sposób implementacji w polskich przepisach opcji dyrektywy 2006/112/WE wyłączenia z opodatkowania VAT zbycia przedsiębiorstwa lub jego części*, *Stosowanie klauzuli nadużycia prawa w VAT*, *Refleksje na temat polskiej instytucji „ulgi na złe długi” w kontekście zasad korygowania podatku należnego i naliczonego w świetle najnowszego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości*, *Opodatkowanie VAT zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi*, *Opodatkowanie podatkiem VAT organów władzy publicznej w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej*, *Działalność jednostek samorządu terytorialnego jako organów władzy publicznej w świetle przepisów o podatku od towarów i usług*, *Opodatkowanie VAT rekompensat przyznawanych operatorom publicznego transportu zbiorowego w świetle*

orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz orzecznictwa sądów administracyjnych; VAT w gminach .

Na ostatnią grupę opracowań Kandydatki w zakresie podatku od wartości dodanej (podatku od towarów i usług) składają się te o charakterze interdyscyplinarnym, wzbogacone o aspekt ekonomiczny. Na uwagę zasługują następujące opracowania powstałe samodzielnie lub we współautorstwie: *Skutki odwrotnego obciążenia podatkiem od towarów i usług w finansach przedsiębiorstw; Mechanizm odwrotnego obciążenia podatkiem VAT w odniesieniu do usług budowlanych a finanse przedsiębiorstw; Principle of VAT neutrality and the reverse charge mechanism; VAT a działalność jednostek samorządu terytorialnego – wybrane problemy [w:] Finanse samorządu terytorialnego; Centralizacja rozliczeń VAT w jednostkach samorządu terytorialnego – wybrane problemy; Opodatkowanie VAT podmiotów utworzonych przez jednostki samorządu terytorialnego w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.*

W sumie Kandydatka, po uzyskaniu stopnia doktora, jest autorką lub współautorką 7 Rozdziałów w monografiach oraz 42 artykułów naukowych.

Wyniki przeprowadzonych autorskich lub współautorskich badań Kandydatka prezentowała również w ramach udziału w 26 międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych. Była także zaproszona do udziału w 6 komitetach organizacyjnych i naukowych konferencji krajowych lub międzynarodowych.

Kandydatka brała udział w projekcie badawczym, realizowanym przez Uniwersytet Warszawski, Wydział Nauk Ekonomicznych, pt. *Systemowy Analizator Ryzyk Acyzowych SARA*, realizowany na rzecz Ministerstwa Finansów, finansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, nr umowy GOSPOSTRATEG-II/0001/2020-00 jako członek zespołu badawczego; jako członek *Warsaw Center for Public Finance Research* – Warszawskiego Ośrodka Badań Finansów Publicznych; w badaniach statutowych (zadaniach badawczych), prowadzonych w latach 2017-2019 przez Katedrę Finansów Publicznych Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach pt. *„Instrumenty polityki fiskalnej państwa a rozwój małych i średnich przedsiębiorstw”*; w projekcie badawczym, realizowanym w latach 2011-2013 pod patronatem Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, pt. *Oddziaływanie instytucji interpretacji podatkowych na finanse przedsiębiorstw*, finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki, nr projektu N N113 0041140.

Ponadto Kandydatka występuje w roli recenzenta w następujących czasopismach: „Europejski Przegląd Sądowy”, „Finanse Komunalne”, „Glosa”, „Krajowa Rada Sądownictwa”, „Państwo i Prawo”, „Przegląd Prawa Handlowego”, „Przegląd Prawa

Publicznego”, „Przegląd Podatkowy”, „Przegląd Sądowy”, „Samorząd Terytorialny”, „Zeszyty Naukowe UJ”, „Kwartalnik Prawa Podatkowego”. Pełni także funkcję eksperta w Narodowym Centrum Badań i Rozwoju.

3. Osiągnięcia dydaktyczne, organizacyjne oraz popularyzujące naukę

Kandydatka łączy pracę naukową i zawodową od 2017 roku z działalnością dydaktyczną na uczelniach wyższych (Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach, Uniwersytecie Warszawskim, SGH i UMCS – na Wydziale Prawa i Administracji), wykładając zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych oraz studiach podyplomowych.

Głównym przedmiotem jej wykładów jest podatek VAT (*Instrumenty opodatkowania pośredniego ludności i podmiotów gospodarczych, Selekttywne opodatkowanie obrotu towarami i usługami, Podatek od towarów i usług, Podatek VAT – analiza komparatystyczna Wiążące informacje stawkowe – nowa instytucja w podatku VAT*) ale także problematyka z obszaru podatków lokalnych i sektorowych (*Podatki lokalne i sektorowe*) i urzędowych instrumentów wsparcia podatników (*Urzędowe interpretacje przepisów prawa podatkowego*). Prowadzi również wykłady z Prawa podatkowego w ujęciu systemowym (*Prawo podatkowe*). Jest zapraszana na spotkania kół naukowych studentów, przykładowo Koła Naukowego Prawa Podatkowego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego czy Centrum Badań nad VAT-em na Akademii Leona Koźmińskiego.

W tym aspekcie swojej pracy została doceniona przez Rektora Uniwersytetu Warszawskiego uzyskując Nagrodę Rektora Uniwersytetu Warszawskiego (2022 rok) oraz Nagrodę indywidualną Rektora Uniwersytetu Warszawskiego (2023 rok).

Jak deklaruje, Kandydatka jest także recenzentem wielu prac licencjackich i magisterskich z obszaru ekonomii, skupiając się w tych recenzjach na aspektach prawnych podatków. Posiada również bardzo duże doświadczenie egzaminacyjne w obszarze podatków pracując jako: członek Komisji Egzaminacyjnych do przeprowadzania egzaminu sprawdzającego kwalifikacje osób ubiegających się o certyfikat księgowy w latach 2011-2014; członek Komisji Egzaminacyjnej do spraw Doradztwa Podatkowego w latach 2011-2018; egzaminator w Komisji Egzaminacyjnej dla kandydatów na biegłych rewidentów od 2014 roku.

Osiągnięcia organizacyjne Kandydatki można podzielić na osiągnięcia organizacyjne naukowe i zawodowe. W pierwszym obszarze istotne jest uzyskanie akredytacji ACCA w odniesieniu do prowadzonego przeze Kandydatkę konserwatorium – *Podatek VAT (ACCA)*

na Wydziale Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warszawskiego oraz uruchomienie Warszawskiego Ośrodka Badań Finansów Publicznych (*Warsaw Center for Public Finance Research*), którego była inicjatorką. Za ten obszar swojej działalności została doceniona przez Rektora Uniwersytetu Warszawskiego uzyskując nagrodę indywidualną III Stopnia Rektora Uniwersytetu Warszawskiego za osiągnięcia organizacyjne w 2023 roku.

W obszarze drugim, oprócz faktu, że od blisko 20 lat pełni funkcje kierownicze, w ramach, których podejmuje wyzwania związane z organizacją systemu interpretacji indywidualnych, przede wszystkim w obszarze podatków pośrednich oraz organizacją systemu wiążących informacji, w tym Wsparcia Klasyfikacyjnego dla Krajowej Administracji Skarbowej.

Osiągnięcia organizacyjne Kandydatki zostały docenione poprzez przyznanie Brązowej Odznaki „Zasłużony dla Krajowej Administracji Skarbowej” oraz Odznaki honorowej „Za Zasługi dla Finansów Publicznych Rzeczypospolitej Polskiej”.

Kandydatka wykazuje się także w ramach działalności popularyzującej naukę przede wszystkim poprzez łączenie nauki z praktyką. Elementy popularyzacji nauki przez Kandydatkę można odnaleźć ww. publikacjach m.in. w: „Przeglądzie Podatkowym” i „Monitorze Prawa Celnego i Podatkowego”, które pomimo naukowego charakteru kierowane są głównie do praktyków. Charakter popularno-naukowy mają także jej zajęcia incydentalne, prowadzone na SGH lub prowadzone na studiach podyplomowych na Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach, SGH i UMCS.

Za działania popularyzatorskie naukę można uznać także udział w konferencjach, zarówno naukowych, jak i niemających charakteru typowo naukowego, czy to podczas paneli dyskusyjnych czy też indywidualnych wystąpień. Do działań popularyzujących naukę przez Kandydatkę można zaliczyć także jej spotkania ze studentami w ramach kół naukowych (przykładowo Koło Naukowe Prawa Podatkowego działające na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego i Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach); centrów badawczych (Centrum Badań nad VAT-em działający przy Zakładzie Prawa Finansowego i Podatkowego na Akademii Leona Koźmińskiego); seminariów (przykładowo „*Efektywny system podatkowy. Rozważania na kanwie Mirrlees Review*” organizowanego przez Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu), jak również spotkania z doradcami podatkowymi (przykładowo wykład wygłoszony dla Krajowej Izby Doradców Podatkowych „*Wiążąca informacja stawkowa – nowa instytucja w podatku VAT*”).

IV. Konkluzja

W konkluzji oceny osiągnięć naukowych, dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzatorskich Pani dr Beaty Rogowskiej-Rajda, w tym przygotowanej Monografii uznanej przez Habilitantkę za najważniejsze osiągnięcie naukowe, stwierdzam, że:

1. osiągnięcia naukowe wskazane przez Habilitantkę we wniosku o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego stanowią znaczny wkład w rozwój nauk prawnych w rozumieniu art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jedn. Dz. U. z 2024 r., poz. 1571 ze zm.),
2. Habilitantka spełnia także, w wystarczającym zakresie, wymóg wykazania się istotną aktywnością w rozumieniu art. 219 ust.1 pkt 3 ww. ustawy.

Biorąc pod uwagę powyższe, wnioskuję o podjęcie dalszych czynności zmierzających do nadania Pani dr Beacie Rogowskiej-Rajda stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

Prof. dr hab. Elżbieta Feret